

Hodnocení: 4 body – popravdě jsem trochu váhal, protože jste podle mne nepostihl ty hlavní věci, které Lynch (radikálním) reflexivistům vytýká (podobně jako ostatní); ale vyhmátl jste si svou vlastní pointu, která tam tak nějak také je, a napsal jste to docela hezky, tak ty čtyři...

Jan Váňa, 173 329

LYNCH, Michael. 2000. „Against reflexivity as an academic virtue and source of privileged knowledge.“ *Theory, Culture & Society*, 17 (3): 26-54

Dává-li nám reflexivita křídla, kdo nás s nimi naučí létat?

Michael Lynch v úvodu svého článku načrtává způsob dělení různých druhů a „poddruhů“ reflexivit. Nedělá to však proto, aby ulehčil kolegům orientaci v zapeklitém prostoru reflexivit, ale aby naopak upozornil na určité rozpory vznikající z faktu, že je vůbec lze takto rozdělit.

Pojem „reflexivita“ lze chápat mnoha různými způsoby, přičemž tyto si mohou být významově vzájemně velice blízké, ale mohou vést i ke zcela rozdílným postupům, úvahám a závěrům. Pro řadu vědců je reflexivita nástrojem, jak nahlížet svoji činnost kriticky a uvědomovat si v ní vlastní pozici výzkumníka. Stejně tak může být reflexivní chování přirozenou součástí života každého jedince umožňující orientovat se ve světě kolem. Na jednu stranu to může být nástroj nekončícího zpochybňování a relativizace (podrobovat reflexi můžeme i závěry předchozí reflexe), na stranu druhou prostředek k odhalení pravdy, tj. vedoucí k čemusi absolutnímu (Lynch hovoří o rozkrývání fikcí, které vede k osvícení a emancipaci).

V zásadě je ovšem problematické už samotné „problematizování“ určité situace. Proč se soustředíme právě na tento jev, s jakými předpoklady a jakým teoretickým aparátem k němu přistupujeme, chceme emancipovat nebo dosáhnout „vyšší úrovně objektivit“? Podobně, jako je tomu u jiných myšlenkových cvičení, je reflexivita spíše „jen“ instrumentem, s nímž musí být dovedně zacházeno, má-li dosáhnout nějakého výsledku. Metoda (lze-li o ní vůbec hovořit) nic negarantuje, její legitimitu je třeba nejprve vydobýt. Reflexivita je k ničemu, dokud nepřináší něco objektivního nebo provokativního.